

Marcin Kamyk Kamiński

**Zniszczyliśmy ten świat.
Sorry. Game over**

Marcin Kamyk Kamiński

Zniszczyliśmy ten świat.
Sorry. Game over

© Copyright by Marcin Kamyk Kamiński

Korekta: Marta Bluszcz

Projekt okładki: Marcin Kamyk Kamiński

ISBN: 978-83-8166-399-1

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo

www.e-bookowo.pl

Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Kontakt z autorem: kontakt@marcinkaminski.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości bez zgody wydawcy zabronione.

Wydanie I 2023

Spis treści

Wstęp.....	6
Człowiek – najlepszy przyjaciel Ziemi?.....	7
Historia relacji. Od pierwotnych korzeni do współczesności	7
Zrozumienie wpływu. Ziemio, przepraszam!	7
Przyjaciel czy wróg? Nasza dualna natura wobec Ziemi	8
Plastikowe morza i oceany. Kiedy ryby zaczęły nosić torby na zakupy.	10
Ewolucja plastiku. Od wynalazku do zanieczyszczenia.....	10
Morza pełne plastiku. Niezaplanowane pływające wyspy	10
Rybka w torbie. Nieoczekiwane mody morskie	11
Czy jest nadzieja? Walka z plastikowym potworem	11
Samochody, samoloty i... krowy? Kto naprawdę produkuje najwięcej gazów cieplarnianych?	13
Transport. Czy nasze samochody naprawdę palą planetę?.....	13
Rolnictwo. Krowy, ryż i reszta stada	13
Przemysł. Wielki dymiący olbrzym.....	14
Energia. W poszukiwaniu zielonej iskry	14
Problem jest bardziej złożony	15
Las w płomieniach. Czy drzewa potrzebują opalania w zimie?	16
Dlaczego lasy płoną?.....	16
Jak pożary wpływają na ekosystemy?	16
Czy pożary mają też pozytywne strony?	17
Jak możemy chronić lasy przed pożarami?	17
Znikające gatunki. Kiedy ostatni nosorożec wysłał SMS-a o pomoc	19
SMS od nosorożca.....	19

Dlaczego gatunki znikają?	19
Kolejny może wyginąć człowiek	20
Moda jednorazowa. Kiedy nasze ubrania stały się bardziej ulotne niż nasze postanowienia noworoczne	21
Moda na śmieci. Z tsunami trendów na pierwszym planie	21
Czy da się inaczej?	22
Małe zmiany w modzie, wielkie rezultaty	22
Elektroniczne śmieci. Czy smartfony mają duszę (i gdzie ją zostawiają)?	24
Od nowego do starego w mgnieniu oka	24
Skarby wewnątrz naszych urządzeń	25
Drugie życie elektroniki	25
Woda w butelkach. Kiedy źródło stało się luksusem	27
Droga od źródła do Twojego domu	27
Kwestia smaku i zdrowia	28
Ekonomiczny aspekt butelkowania	28
Powrót do korzeni. Odnawialne źródło w twoim domu	28
Chemia wokół nas. Czy trucizna w małych dawkach jest nadal trucizną?	30
Związek chemiczny nie równa się toksyczny	30
Człowiek a naturalne związki chemiczne	30
Związki chemiczne a nasze zdrowie	31
Zmieniający się klimat. Kiedy lato postanowiło zostać na stałe	33
Co stoi za globalnym ociepleniem?	33
Jak zmieniający się klimat wpływa na nasze życie?	33
Czy możemy coś z tym zrobić?	34
Góry śmieci. Czy to już najnowsza atrakcja turystyczna?	35
Człowiek a kultura wyrzucania	35
Jak te „góry” wpływają na naszą planetę?	35

Zmieniając podejście do odpadów	36
Energia. Kiedy węgiel stał się „czarnym złotem” (i nie chodzi o kawę)	38
Era węgla i jego rola w przemyśle	38
Węgiel a środowisko. Niewidzialny wróg	38
Czy mamy alternatywę?	39
Zanieczyszczenie powietrza. Kiedy oddychanie stało się sportem ekstremalnym	40
Wszechobecne smogowe chmury	40
Oddychać czy nie oddychać? Oto jest pytanie	41
Poszukiwanie rozwiązań w czystej przestrzeni	41
Zmniejszanie się bioróżnorodności. Czy Ziemia stała się nudniejsza?	43
Bioróżnorodność. Nasz najcenniejszy skarb	43
Inspirujące działania na rzecz bioróżnorodności	43
Jak naprawić to, co zepsuliśmy? Małe kroki w kierunku wielkiej zmiany	45
Zaczynamy od siebie	45
Wspierajmy odpowiedzialne przedsiębiorstwa	46
Edukuj innych	46
Zmieniajmy nawyki, zmieniajmy świat	47
Na zakończenie – postanowienie autora	48
Podziękowania	49
O autorze	50

Wstęp

Nie każda książka na temat ekologii musi być ciężkostrawna. Jeśli myślisz, że ekologia rymuje się z nudą, „Zniszczyliśmy ten świat. Sorry. Game over” jest dla Ciebie! Ta książka przedstawia ważne tematy dotyczące środowiska w sposób luźny, przepełniony humorem, choć niekiedy humor ten jest gorzki.

Autor z dużą dozą ironii i dystansu do siebie opisuje zmieniający się świat wokół nas, nie unikając trudnych tematów. Właśnie dlatego jest to idealne źródło wiedzy dla tych, którzy chcą dowiedzieć się więcej o stanie naszej planety, ale nie chcą tracić zainteresowania po pierwszych kilku stronach.

Co więcej, w trosce o środowisko autor podjął decyzję o wydaniu książki wyłącznie w formie elektronicznej, co świadczy o jego zaangażowaniu w walkę z wycinką lasów. To nie tylko książka, ale i manifest odpowiedzialności i świadomości ekologicznej.

Czy jesteś gotów spojrzeć na ekologię z innej perspektywy? Jeśli tak, „Zniszczyliśmy ten świat. Sorry. Game over” czeka na Ciebie!

Człowiek – najlepszy przyjaciel Ziemi?

Czy kiedykolwiek zastanawiałeś się nad relacją, jaką nawiązałeś z naszą wspaniałą planetą Ziemią? Wydawać by się mogło, że jesteśmy z nią w świetnych stosunkach – w końcu dostarcza nam wszystkiego, czego potrzebujemy do życia: wody, powietrza, jedzenia. Ale czy na pewno jesteśmy jej najlepszymi przyjaciółmi, jak mogłoby się wydawać?

Historia relacji. Od pierwotnych korzeni do współczesności

Kiedy nasza historia się zaczęła, setki tysięcy lat temu, nasza relacja z Ziemią była prosta. Jako zbieracze i łowcy byliśmy związani z rytmem przyrody. Podziwialiśmy gwiazdy, szanowaliśmy zwierzęta, na które polowaliśmy, i zbieraliśmy tylko tyle roślin, ile potrzebowaliśmy do przeżycia. W tamtym okresie byliśmy raczej gośćmi na tej planecie, niż jej właścicielami.

Jednak z biegiem czasu zaczęliśmy tworzyć osiedla, uprawiać ziemię i hodować zwierzęta. Zbudowaliśmy miasta i podzieliliśmy się na narody. Nasze życie społeczne stało się bardziej skomplikowane, a wraz z nim – nasze relacje z przyrodą. Zamiast dostosowywać się do świata, zaczęliśmy go dostosowywać do siebie.

Zrozumienie wpływu. Ziemi, przepraszam!

Wraz z postępem technologicznym zaczęliśmy coraz bardziej eksploatować zasoby Ziemi. Wydobywaliśmy minerały, wycinaliśmy lasy, zanieczyszczaliśmy wodę i powietrze. W pewnym momencie przestaliśmy być tylko mieszkańcami Ziemi – staliśmy się jej dominującym gatunkiem. Nasze działania zaczęły wpływać na całą planetę, zmieniając jej klimat i niszcząc różnorodność biologiczną.

Nawet jeśli nie zdawaliśmy sobie z tego sprawy, nasza planeta zaczęła wysyłać nam sygnały. Niespotykane wcześniej anomalie pogodowe,

ginięcie gatunków zwierząt, topnienie lodowców – to wszystko powinno nas obudzić. Ale czy na pewno zrozumieliśmy przesłanie, które nam przekazywała?

Przyjaciel czy wróg? Nasza dualna natura wobec Ziemi

Nie można zaprzeczyć, że dokonaliśmy wielu wspaniałych rzeczy. Stworzyliśmy niesamowite technologie, osiągnęliśmy niedostępne wcześniej poziomy komfortu życia, zbadaliśmy najgłębsze zakamarki naszego świata i przestrzeni kosmicznej. Jednak często robiliśmy to kosztem naszej planety.

Z jednej strony, chcemy chronić Ziemię, zrozumieć ją i dbać o nią. Zakładamy parki narodowe, tworzymy technologie przyjazne środowisku, organizujemy akcje sprzątania świata. Ale z drugiej strony, nasza konsumpcyjna natura, pragnienie ciągłego wzrostu i postępu często przesłaniają nam szerszy obraz. Często zapominamy, że nie jesteśmy jedynymi mieszkańcami tej planety.

Przyjaciel to ktoś, kto dba o dobro drugiej osoby, kto jest lojalny i wierny. Czy możemy powiedzieć, że jesteśmy tacy wobec Ziemi? Czy jesteśmy jej prawdziwymi przyjaciółmi? Czy może jesteśmy raczej jakimś trudnym lokatorem, który nie dba o mieszkanie, które wynajmuje?

Ostateczna odpowiedź na to pytanie zależy od nas samych. Możemy kontynuować nasze dotychczasowe działania, ignorując ich konsekwencje dla naszej planety albo możemy postanowić działać inaczej. Możemy zacząć traktować Ziemię z szacunkiem i troską jak prawdziwego przyjaciela.

Nie chodzi tu o to, by wrócić do czasów pierwotnych i zrezygnować z całej technologii i postępu, których dokonaliśmy. Jak by się wtedy zbierało Pokemony, wie ktoś może? Chodzi o to, by znaleźć

równowagę. By połączyć naszą ludzką kreatywność i innowacyjność z troską o planetę, której częścią jesteśmy.

Przed nami wiele rozdziałów, w których omówię różne aspekty naszej relacji z Ziemią. Zobaczymy, gdzie popełniliśmy błędy, ale też gdzie mamy szansę na poprawę. Bo choć może wydawać się, że czasami jesteśmy wobec niej surowi i nieprzyjaźni, w głębi serca chcemy być jej najlepszymi przyjaciółmi. I wierzę, że takimi przyjaciółmi potrafimy być. W końcu to nasz jedyny dom, наша ukochana planeta. Czy nie zasługuje na to, byśmy byli dla niej dobrzy?

Plastikowe morza i oceany. Kiedy ryby zaczęły nosić torby na zakupy.

Ach, plastik! Wspaniały wynalazek XX wieku. Lekki, trwały, tani w produkcji i niesamowicie wszechstronny. Dzięki niemu stworzyliśmy mnóstwo przedmiotów, które ułatwiły nam życie. Od opakowań po zabawki, od butelek po komputery – plastik jest wszędzie. Jednak jak to się stało, że ten cudowny materiał zaczął zalewać nasze morza i oceany? I co ważniejsze, dlaczego ryby nagle zaczęły wyglądać, jakby szły na zakupy w Lidlu?

Ewolucja plastiku. Od wynalazku do zanieczyszczenia

Historia plastiku rozpoczęła się naprawdę niewinnie. W latach 50. ubiegłego wieku, kiedy zaczęto go masowo produkować, był uważany za materiał przyszłości. Niewielu ludzi zdawało sobie sprawę, jak długo plastik może trwać w środowisku. Dziesiątki, setki, a nawet tysiące lat – to czas, jaki potrzebny jest naturze, by rozłożyć niektóre rodzaje plastików.

W miarę wzrostu naszego apetytu na konsumpcję, zaczęliśmy produkować coraz więcej jednorazowych przedmiotów z plastiku. Niestety, nie wszyscy dbali o odpowiednie utylizowanie tych rzeczy. Wielu z nas po prostu wyrzuciło je, nie myśląc o konsekwencjach. A te konsekwencje były ogromne.

Morza pełne plastiku. Niezaplanowane pływające wyspy

Z czasem plastikowe odpady zaczęły trafiać do rzek i oceanów. Prądy morskie zaczęły je gromadzić w pewnych miejscach, tworząc tzw. „plastikowe wyspy”. Największa z nich, Wielka Pływająca Wyspa Śmieci na Pacyfiku, ma teraz powierzchnię większą niż niektóre państwa!

Ryby, ptaki morskie i inne stworzenia zaczęły połykać małe fragmenty plastiku, myląc je z jedzeniem. Wiele z nich zginęło, zatkanych plastikowymi odpadami. Inne stały się ofiarami tzw. „plastikowych pułapek” – fragmentów sieci rybackich czy pasków, które oplatały je i uniemożliwiały ruch.

Rybka w torbie. Nieoczekiwane mody morskie

Jednak nie tylko wielkie kawałki plastiku stanowią problem. Mikroplastiki, czyli mikroskopijne fragmenty plastiku, stanowią teraz stały składnik wód oceanicznych. Są tak wszechobecne, że jeśli wzięlibyśmy próbkę wody z dowolnego miejsca na oceanie, prawdopodobnie znaleźlibyśmy w niej mikroplastiki.

Ryby, które połykają te drobinki, stają się ich nosicielami. Gdy zjemy taką rybę, plastik trafia do naszego organizmu. Czy kiedykolwiek myślałeś, że jedząc sushi, możesz spożywać również plastik? Niesamowite, prawda? I trochę przerażające.

Ale wróćmy do naszych ryb z torbami na zakupy. To oczywiście żart, ale ma w sobie ziarno prawdy. W wielu miejscach na świecie ryby, skorupiaki i inne morskie stworzenia mają w swoich organizmach resztki plastikowych toreb, butelek i innych przedmiotów. To smutny dowód na to, jak głęboko zanieczyszczenie wpłynęło na nasze morskie ekosystemy.

Czy jest nadzieja? Walka z plastikowym potworem

Na szczęście coraz więcej ludzi zdaje sobie sprawę z problemu plastikowego zanieczyszczenia. Wiele krajów wprowadza zakazy obrotu jednorazowymi plastikowymi produktami, takimi jak słomki, talerzyki czy torby na zakupy. Coraz więcej firm stara się produkować towary w bardziej ekologicznych opakowaniach.

Oczywiście nie możemy całkowicie zrezygnować z plastiku. Jest zbyt wszechstronny i przydatny. Ale możemy nauczyć się go używać mądrzej. Możemy zacząć segregować odpady, dbać o to, aby nie trafiały one do środowiska, i starać się używać mniej jednorazowych przedmiotów.

Równie ważne jest wsparcie dla inicjatyw czyszczących nasze morza i oceany z plastiku. Są organizacje i projekty, które stawiają sobie za cel usunięcie plastikowych odpadów z wód i przekształcenie ich w coś użytecznego – na przykład w paliwo czy w budulec.

Plastikowe morza i oceany to problem, który stworzyliśmy sami. Ale jeśli połączymy siły, możemy również znaleźć sposób na jego rozwiązanie. Może kiedyś nasze wnuki będą mogły popływać w czystych, niezanieczyszczonych wodach pełnych zdrowych i szczęśliwych morskich stworzeń. Bez plastikowych torebek oczywiście!

Samochody, samoloty i... krowy? Kto naprawdę produkuje najwięcej gazów cieplarnianych?

Gaz cieplarniany – słowo, które brzmi jak niegroźny fart, ale tak naprawdę może przyprawić nas o spory ból głowy! Gazów cieplarnianych nie można ignorować, są wszechobecne w dyskusjach o zmianie klimatu. Jednak zanim zaczniemy obwiniać za wszystko nasze samochody, zastanówmy się, skąd owe gazy naprawdę pochodzą. Czy to na pewno nasze ukochane pojazdy są głównym źródłem problemu? A może jest coś, co uwielbiamy jeszcze bardziej niż jazdę?

Transport. Czy nasze samochody naprawdę palą planetę?

Gdy myślimy o gazach cieplarnianych, często pierwsze, co przychodzi nam na myśl, to samochody. I nie bez powodu – transport drogowy na pewno ma swój udział w emisji tych gazów. Pojazdy spalają paliwa kopalne, a spaliny zawierają dwutlenek węgla, który jest jednym z głównych gazów cieplarnianych.

Samoloty również mają swój udział w tym bałaganie. Pomimo że latanie jest bardziej efektywne pod względem ilości osób przewiezionych na jednostkę paliwa w porównaniu z samochodami, to samoloty zużywają ogromne ilości paliwa podczas długich lotów.

Ale czy to oznacza, że powinniśmy wszyscy przesiąść się na rowery i zrezygnować z latania? Cóż, to dobra opcja, ale spójrzmy szerzej.

Rolnictwo. Krowy, ryż i reszta stada

Okej, teraz rzecz, której może nie oczekiwałeś. Czy wiesz, że krowy są jednym z głównych źródeł metanu – innego gazu cieplarnianego, który ma znacznie większy udział w ocieplaniu atmosfery niż dwutlenek węgla? Tak, nasze sympatyczne mleczne przyjaciółki (i ich mniej mleczni koledzy) wydają metan podczas trawienia.

Ale nie tylko krowy. Uprawy ryżu również są potężnym źródłem metanu. Podczas hodowli ryżu w wodzie gromadzi się metan, który potem jest uwalniany do atmosfery.

Nie chodzi o to, żeby obwiniać krowy czy rolników. Chodzi raczej o to, że rolnictwo ogółem ma duży wpływ na emisję gazów cieplarnianych i może wymagać pewnych zmian w sposobie, w jaki prowadzimy produkcję żywności.

Przemysł. Wielki dymiący olbrzym

Transport i rolnictwo to ważne źródła, ale przemysł również ma swoją część. Od produkcji energii, przez wydobywanie surowców, aż po produkcję wszelkiego rodzaju produktów – przemysł emituje ogromne ilości gazów cieplarnianych. Wielkie fabryki, kopalnie czy elektrownie węglowe – wszystkie one przyczyniają się do problemu.

W tym kontekście warto pomyśleć o tym, jakie produkty kupujemy i skąd one pochodzą. Może czasem warto zainwestować w coś trwalszego, co nie będzie wymagało szybkiej wymiany i ponownej produkcji?

Energia. W poszukiwaniu zielonej iskry

Na koniec czynnik nie mniej ważny od pozostałych: energia. To, jak ją produkujemy, ma ogromne znaczenie dla emisji gazów cieplarnianych. Tradycyjne elektrownie węglowe są jednymi z największych źródeł emisji, ale istnieją alternatywy: energia słoneczna, wiatrowa czy geotermalna. W miarę jak technologia się rozwija, zielone źródła energii stają się coraz bardziej dostępne i efektywne.

Dlatego ważne jest, aby wspierać innowacje w tej dziedzinie i dążyć do tego, aby nasze społeczeństwa stały się bardziej zrównoważone pod względem energetycznym.

Problem jest bardziej złożony

Mam nadzieję, że ten rozdział pomógł Ci zrozumieć, skąd naprawdę pochodzą gazy cieplarniane. Nie jest to tylko wina naszych samochodów czy samolotów. To złożony problem, który wymaga złożonych rozwiązań. Ale pamiętajmy, że każdy z nas ma w tym swój udział i każdy z nas może coś zrobić, aby pomóc! Nawet jeśli to oznacza jedzenie mniej steków i hodowanie własnego bobu na balkonie. Każdy krok się liczy!

Las w płomieniach. Czy drzewa potrzebują opalania w zimie?

Przechadzając się po lesie, wsłuchując się w szelest liści i śpiew ptaków, trudno uwierzyć, że te zielone ostępy mogą kiedykolwiek znaleźć się w ogniu. A jednak – coraz częściej słyszymy o pożarach lasów na całym świecie. Od Australii po Kalifornię, lasy stają się płomienistymi piekłami, a drzewa zamieniają się w gigantyczne zapalki. Ale jak to możliwe? Czy drzewa faktycznie potrzebują ogrzewania w zimie?

Dlaczego lasy płoną?

Zanim przejdziemy dalej, zastanówmy się, dlaczego w ogóle lasy płoną. Oczywiście istnieją naturalne przyczyny pożarów lasów, takie jak pioruny. Ale niestety, wiele pożarów lasów jest wynikiem działalności człowieka. Niedopałek papierosa, niedopilnowane ogniska czy celowe podpalenia – to wszystko może stać się iskrą, która rozpocznie wielki pożar.

Do tego dochodzi zmiana klimatu, która sprawia, że lata stają się coraz cieplejsze i suchsze. Te ekstremalne warunki sprzyjają rozprzestrzenianiu się pożarów.

Jak pożary wpływają na ekosystemy?

Gdy las płonie, nie tylko drzewa są narażone na zniszczenie. Cały ekosystem doświadcza szoku. Zwierzęta tracą swoje domy, rośliny są niszczone, a gleba może zostać uszkodzona na tyle, że przez lata nie będzie w stanie wspierać życia.

Oprócz tego pożary lasów uwalniają ogromne ilości dwutlenku węgla do atmosfery, co przyspiesza efekt cieplarniany.

Ale to nie wszystko! Pożary mogą również wpływać na lokalne źródła wody, zanieczyszczając je i czyniąc je niebezpiecznymi dla zdrowia spożywających wodę ludzi i zwierząt.

Czy pożary mają też pozytywne strony?

Brzmi to paradoksalnie, ale tak – pożary lasów mogą też mieć pewne pozytywne skutki. Dla niektórych ekosystemów, takich jak sawanny czy pewne typy lasów, pożary są naturalnym elementem, który pomaga odnawiać glebę i przyczynia się do rozwoju poszczególnych gatunków roślin.

Wybrane rośliny potrzebują ognia, aby ich nasiona mogły kiełkować. Dla nich pożar jest niezbędny do przetrwania.

Jednak w wielu miejscach na świecie pożary lasów nie są naturalnym zjawiskiem i przynoszą głównie negatywne skutki.

Jak możemy chronić lasy przed pożarami?

Okej, skoro już wiemy, dlaczego lasy płoną i jakie są tego konsekwencje, to co możemy zrobić, aby chronić je przed ogniem?

Przede wszystkim – edukacja! Musimy uświadamiać ludziom, jak ważne jest dbanie o lasy i jakie konsekwencje może przynieść nieostrożne zachowanie w lesie. Nigdy nie zostawiamy ogniska bez nadzoru, nie wyrzucamy niedopałków papierosów i dbajmy o to, aby nasze działania nie przyczyniały się do powstawania pożarów.

Poza tym ważne jest również odpowiednie zarządzanie lasami. Regularne usuwanie suchych gałęzi, krzewów i innych materiałów łatwopalnych może pomóc w zapobieganiu pożarom.

Ostatnia rzecz, ale nie mniej ważna – musimy działać na rzecz zmniejszenia zmian klimatu. Im mniej ekstremalnych susz i upałów, tym mniejsze ryzyko pożarów lasów.

Ogniste inferno w sercu lasu to obraz, który trudno jest wyobrazić sobie podczas spaceru wśród drzew. Ale to realne zagrożenie, przed którym musimy chronić nasze lasy. Działajmy mądrze, dbajmy o przyrodę i pamiętajmy, że od naszych działań zależy przyszłość planety. I pamiętajmy – drzewa na pewno nie potrzebują opalania w zimie!

Znikające gatunki. Kiedy ostatni nosorożec wysłał SMS-a o pomoc

Gdy byliśmy dziećmi, z zapartym tchem słuchaliśmy opowieści o dinozaurach – ogromnych stworzeniach, które niegdyś władały Ziemią, a które teraz są jedynie echem przeszłości. Jednak czy zdajemy sobie sprawę, że obecnie świadkujemy kolejnym, nie mniej dramatycznym procesom – znikaniu gatunków, które jeszcze niedawno były nam bliskie?

Nie mówię tu wyłącznie o egzotycznych stworzeniach z dalekich krain. Chodzi również o te, które można było spotkać na naszych łąkach, w lasach czy nawet w ogródkach. Wystarczy na chwilę zastanowić się, ile razy w dzieciństwie podziwialiśmy barwne motyle czy słuchaliśmy śpiewu ptaków. A teraz? Te chwile stają się coraz rzadsze.

SMS od nosorożca

Wyobraźmy sobie sytuację, w której nosorożec, widząc zagrożenie dla swojego gatunku, postanawia wysłać nam wiadomość. Co by w niej napisał? Może coś w stylu: „Hej, to ja, nosorożec. Pamiętacie mnie jeszcze? Słyszałem, że mojej rodziny ubywa. Może byście mogli pomóc?”. Chociaż taka wiadomość jest oczywiście tylko fantazją, sytuacja, w której się znalazł nosorożec i wiele innych gatunków, jest jak najbardziej realna.

Dlaczego gatunki znikają?

Zastanawiając się nad powodami znikania gatunków, trudno nie dostrzec naszej roli w tym procesie. Zniszczenie siedlisk to jedno z głównych zagrożeń dla wielu z nich. W miarę jak miasta się rozrastają, rolnictwo się intensyfikuje, a lasy ustępują miejsca budowlom, wiele zwierząt traci swoje domy.

Kłusownictwo to kolejny poważny problem. Cenne części ciała niektórych zwierząt, takich jak nosorożce czy słonie (nie, jednorożce nie!), stają się przedmiotem pożądania na czarnym rynku. Zmiany klimatyczne i zanieczyszczenie również mają swój udział w procesie znikania gatunków, zakłócając ich naturalne środowiska życia i czyniąc je nieprzyjaznymi.

Kolejny może wyginać człowiek

Nasz wpływ na świat przyrody jest ogromny, ale nie musi być destrukcyjny. Dbając o Ziemię i jej mieszkańców, możemy przyczynić się do tworzenia świata, w którym każdy gatunek ma swoje miejsce. Kto wie, może dzięki naszym działaniom kiedyś naprawdę dostaniemy wiadomość od nosorożca – pełną wdzięczności za uratowanie jego rodziny. W końcu marzenia są po to, by je spełniać.

Moda jednorazowa. Kiedy nasze ubrania stały się bardziej ulotne niż nasze postanowienia noworoczne

Współczesny świat mody zmienia się z prędkością światła. Niewiele jest tak ulotnych rzeczy jak trendy w modzie. Pamiętasz te granatowe buty, które były hitem zaledwie kilka miesięcy temu, a teraz zdają się być przestarzałe, bo nie mają technologii „*Ultra Mega Hiper Run Wyjebany w kosmos i jeszcze troszeczkę dalej - nieprzemakalny do prawie czterystu metrów pod wodą i dwieście metrów nad niebem*”? A może kojarzysz tę kurtkę, która była obiektem pożądania w zeszłym sezonie, ale teraz leży głęboko w szafie, zastąpiona nowszym modelem? No bo kto by chciał wyjść na miasto w czymś, co było modne 11 miesięcy temu? To pewnie już jakieś trędowate truchło, które trzy czwarte meneli znalazło na śmietniku, więc obciach w tym wyjść. Właśnie o tym mówię, kiedy wspominam o modzie jednorazowej.

Moda na śmieci. Z tsunami trendów na pierwszym planie

W takim tempie, w jakim pojawiają się nowe kolekcje w sklepach, trudno się zastanawiać nad tym, skąd się wzięły i dokąd zmierzają po zakończeniu swojego krótkiego życia na półkach sklepowych i w naszych szafach. A przecież nie rozpływają się w powietrzu. Zdecydowana większość ubrań, które zakupiliśmy i które już nam się znudziły, trafia na wysypiska śmieci. I nie – nie rozkładają się tam w ciągu kilku dni czy tygodni. Ufo też ich nie zabiera. Wiele z nich, zwłaszcza te wykonane z syntetycznych materiałów, będzie „dekorować” naszą planetę przez dziesiątki lat.

Z drugiej strony, proces produkcji ubrań też nie jest niewinny. Duże ilości wody potrzebne do wyprodukowania jednej pary dżinsów, chemikalia używane do barwienia tkanin czy warunki pracy w fabrykach w krajach rozwijających się – to wszystko sprawia, że moda jednorazowa ma nie tylko wpływ na nasze portfele, ale przede wszystkim na środowisko naturalne.

Czy da się inaczej?

Ale poczekaj, zanim wpadniesz w spiralę winy za tę bluzkę w samochodziki, którą założyłeś tylko raz. Wszyscy jesteśmy częścią tego systemu, ale razem możemy wpłynąć na jego zmianę. Coraz więcej osób zdaje sobie sprawę z problemu mody jednorazowej i zaczyna dążyć do bardziej zrównoważonych rozwiązań.

Przede wszystkim warto zastanowić się nad jakością zakupionych ubrań. Dobrze uszyte, wykonane z trwałych materiałów rzeczy posłużą nam znacznie dłużej niż te tanie, kupione impulsywnie. Warto też spojrzeć na swoją garderobę z innej perspektywy – może zamiast kupować kolejną nową bluzkę, można odświeżyć tę, którą już mamy, dodając do niej nowe akcesoria?

Coraz więcej marek stawia na zrównoważoną modę, produkując ubrania z ekologicznych materiałów i w warunkach szanujących prawa pracowników. Takie wybory mogą być nieco droższe, ale patrząc w dłuższej perspektywie, inwestujemy nie tylko w ubranie, ale też w przyszłość naszego świata.

Małe zmiany w modzie, wielkie rezultaty

Mimo że moda jednorazowa jest ogromnym problemem, każdy z nas ma wpływ na jej redukcję. Oto kilka prostych kroków, które możesz podjąć, aby uczynić swoją garderobę bardziej zrównoważoną:

1. Kupuj mniej produktów, ale lepszej jakości. Staraj się inwestować w rzeczy, które przetrwają więcej niż jeden sezon.
2. Popatrz na swoją szafę inaczej. Zamiast kupować nowe rzeczy, postaraj się kombinować z tym, co już masz.
3. Wspieraj marki, które są transparentne w kwestii swojej produkcji i stawiają na zrównoważoną modę.
4. Rozważ zakup używanych ubrań. Second hand to nie tylko ekologia, ale i styl.

Pamiętaj, że każda, nawet najmniejsza zmiana ma znaczenie. Razem możemy sprawić, że moda stanie się bardziej przyjazna dla naszej planety.

Elektroniczne śmieci. Czy smartfony mają duszę (i gdzie ją zostawiają)?

Smartfony, laptopy, tablety... te wszystkie cudowne urządzenia elektroniczne stały się integralną częścią naszego życia. Pozwalają nam być w kontakcie z rodziną na drugim końcu świata, pracować zdalnie czy po prostu relaksować się, oglądając film na kanapie. Szybki rozwój technologii sprawia, że co chwilę pojawiają się nowe modele, bardziej zaawansowane, z lepszymi kamerami, większą mocą procesora. O kurde, czyli na tych półrocznych wynalazkach już mi nie zadziała PornHub ani nie sprawdzę rozkładów jazdy na mój ulubiony tramwaj numer 21 do Sosnowca? A Nasza Klasa się uruchomi? Aaa... zaraz... no tak...

Ale co dzieje się z tymi starymi urządzeniami, które zastąpiliśmy nowymi? Czy kiedykolwiek zastanawiałeś się, gdzie kończą swoje życie?

Od nowego do starego w mgnieniu oka

Zaskakujące jest to, jak szybko nasze ukochane gadżety przechodzą z bycia najnowszym hitem do starożytnego relikwatu. W momencie, gdy pojawia się nowsza wersja smartfona, stary zaczyna tracić na wartości, staje się mniej efektywny i często zaczynamy myśleć o wymianie. Ale co dzieje się z tymi urządzeniami, które już nie są dla nas atrakcyjne?

Niestety, wiele z nich kończy na wysypiskach śmieci. Te urządzenia nie są biodegradowalne i mogą zanieczyszczać środowisko przez wiele lat. Ich składniki, takie jak ołów, rtęć czy kadm, mogą przenikać do gleby i wód gruntowych, co stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzi i innych żyjątek.

Skarby wewnątrz naszych urządzeń

Nawiasem mówiąc, wiesz, że wewnątrz Twojego telefonu czy laptopa kryją się prawdziwe skarby? Złoto, srebro, pallad – to tylko niektóre z cennych metali, które można znaleźć w naszych elektronicznych gadżetach. Tak, dobrze przeczytałeś – w Twoim starym smartfonie jest złoto! Oczywiście nie w takiej formie, w jakiej byśmy chcieli, ale jest.

Tak więc zamiast wyrzucać stare urządzenia, warto byłoby je przetworzyć i odzyskać z nich cenne surowce. Proces ten nazywamy recyklingiem elektroniki. Przez recykling nie tylko odzyskujemy cenne metale, ale także chronimy środowisko przed szkodliwymi substancjami, które znajdują się w naszych urządzeniach.

Drugie życie elektroniki

Nawet jeśli Twój stary laptop czy smartfon wydaje się już bezużyteczny, dla kogoś innego może być prawdziwym skarbem. Istnieje wiele organizacji, które zbierają stare urządzenia, naprawiają je i przekazują osobom, które nie mogą sobie pozwolić na zakup nowych. Dlatego zanim wyrzucisz coś do kosza, zastanów się, czy nie mógłbyś tego oddać komuś, kto jeszcze z tego skorzysta. A jeśli jest to stara Amiga 500, daj mi znać. Chętnie przygarnę za sześć garści michałków orzechowych, a nawet siedem.

Inną opcją jest sprzedaż urządzenia. Może nie dostaniesz za nie dużo pieniędzy, ale zawsze to lepsze niż wyrzucenie go na śmietnik. A jeśli jesteś osobą kreatywną, możesz przekształcić swoje stare urządzenia w coś zupełnie nowego – na przykład stary komputer w akwarium czy smartfon w zegarek.

Jak widać, nasze elektroniczne gadżety, tak jak kot Rademenes, mogą mieć wieleżyć. Wszystko zależy od nas – czy damy im szansę na drugie życie, czy też skażemy je na wieczne spoczywanie na wysypisku śmieci. Pamiętajmy, że dbając o środowisko, dbamy także o siebie i

przyszłe pokolenia. Więc zanim wyrzucisz coś do kosza, zastanów się dwa razy. Może jest jeszcze dla tego miejsce w naszym świecie?

Woda w butelkach. Kiedy źródło stało się luksusem

Z pewnością pamiętasz czasy, gdy picie wody prosto z kranu było normą. Dzieci w sandałach biegały do źródełek w parkach, a w domu napełniało się dzbanki, które stały w lodówce. W pewnym momencie jednak butelkowana woda stała się synonimem luksusu, czystości i zdrowego trybu życia. Reklamy pokazywały nam piękne górskie krajobrazy, czyste strumienie i obiecywały wodę o idealnym składzie mineralnym, najlepszym w całym kosmosie. Ale czy naprawdę potrzebujemy tej butelkowanej wody? I co stało się z naszym zaufaniem do kranówki?

Droga od źródła do Twojego domu

Przyjrzyjmy się procesowi, przez który przechodzi woda, zanim trafi do Twojego domu. Woda butelkowana często pochodzi z tych samych źródeł, co woda kranowa. Tyle że ta pierwsza jest pompowana, przewodzona przez kilometry rur, następnie przefiltrowywana, butelkowana i transportowana do sklepów. Wielokrotne etapy tego procesu powodują dodatkowe zużycie energii i zasobów. W przypadku wody kranowej mamy do czynienia z miejscowym źródłem, które jest poddawane kontroli i filtracji, a następnie dostarczane prosto do naszych kranów.

Nie zapominajmy o plastikowych butelkach. Produkcja, transport i utylizacja pojemników z tworzywa sztucznego to ogromne obciążenie dla środowiska. Choć wiele z nich jest oznaczonych jako nadające się do recyklingu, rzeczywistość jest taka, że tylko niewielka część faktycznie jest przetwarzana. Reszta kończy na wysypiskach, w lasach czy oceanach. Parę takich widziałem nawet za płotem w ogródku pod domem, w tym dwie przy grządce rzodkiewek.

Kwestia smaku i zdrowia

Często słyszy się argument, że woda butelkowana smakuje lepiej lub jest zdrowsza. Ale czy na pewno? Wiele badań pokazało, że ludzie nie są w stanie odróżnić smaku wody butelkowanej od kranowej w testach ślepych. Co więcej, woda z kranu jest regularnie testowana pod kątem zanieczyszczeń i musi spełniać rygorystyczne normy jakości. Woda butelkowana również jest testowana, ale standardy mogą się różnić w zależności od kraju i producenta. Poza tym woda niezmineralizowana nie ma prawa mieć smaku, więc dlaczego producenci wód wmawiają konsumentom, że ich woda lepiej smakuje? Przecież to placebo. Niczym nie wzbogacana woda jest neutralna chemicznie.

Oczywiście istnieją miejsca na świecie, gdzie dostęp do czystej wody z kranu jest ograniczony i woda butelkowana jest tam koniecznością. Ale w wielu krajach zachodnich woda kranowa jest nie tylko bezpieczna, ale także zdrowa.

Ekonomiczny aspekt butelkowania

Pomyśl o cenie wody butelkowanej. Za litr wody płacisz prawie tyle, co za litr benzyny. Tymczasem woda z kranu jest praktycznie darmowa. Wydane w ciągu roku na butelkowaną wodę pieniądze można by zaoszczędzić i przeznaczyć na coś innego.

Dodatkowo producenci wody w butelkach inwestują ogromne sumy w marketing, przekonując nas o wyższości ich produktu. Paradoksalnie często płacimy za markę i opakowanie, a nie za samą wodę. A przy okazji: wiedziałeś, że producenci wody nie wytwarzają wody, tylko plastik?

Powrót do korzeni. Odnawialne źródło w twoim domu

Wielu ludzi decyduje się na instalację filtrów wodnych w swoich domach, aby poprawić jakość wody kranowej i usunąć ewentualne zanieczyszczenia. To świetny sposób na połączenie korzyści

ekologicznych i ekonomicznych. Masz niekończące się źródło czystej wody w zasięgu ręki bez konieczności noszenia ciężkich butelek czy obciążania środowiska.

Inną popularną opcją jest korzystanie z butelek wielokrotnego użytku. Można je napełniać wodą z kranu, co jest nie tylko praktyczne, ale także przyjazne dla środowiska.

Współczesny świat oferuje nam wiele wygod, ale warto czasem zastanowić się nad konsekwencjami naszych wyborów. Woda w butelkach może być wygodna, ale kiedy spojrzymy na nią z perspektywy ekologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej, należy przemyśleć, czy naprawdę jest nam potrzebna.

Chemia wokół nas. Czy trucizna w małych dawkach jest nadal trucizną?

Zapewne nie raz słyszałeś o tym, że „wszystko jest chemią”. Faktycznie, każdy przedmiot, który znajduje się w naszym otoczeniu, każda substancja, z którą mamy do czynienia na co dzień, składa się z różnych związków chemicznych. Powietrze, woda, jedzenie, a nawet nasze ciała – wszystko to jest „chemią”. Ale kiedy mówimy o „chemii wokół nas”, często mamy na myśli te substancje, które zostały stworzone przez człowieka i mogą mieć wpływ na nasze zdrowie lub środowisko. Wyjątek stanowi, kiedy Twoja ukochana powie, że jest chemia między Wami. Wtedy to słowo nabiera innego wymiaru.

Związek chemiczny nie równa się toksyczny

Pierwsze, co warto zrozumieć, to fakt, że nie każdy związek chemiczny jest dla nas szkodliwy. Wiele z nich jest całkowicie nieszkodliwych, a niektóre są nawet niezbędne dla naszego zdrowia. Na przykład witaminy, które przyjmujemy każdego dnia, są związkami chemicznymi. Sole mineralne, które znajdują się w naszej diecie, również nimi są.

Jednak istnieją pewne związki, które w określonych dawkach mogą być dla nas toksyczne. Tutaj kluczowe jest słowo "dawka". Jak powiedział Paracelsus, XVI-wieczny lekarz i alchemik: „Wszystko jest trucizną i nic nie jest pozbawione trucizny. Tylko dawka czyni, że coś nie jest trucizną”. To znaczy, że praktycznie każda substancja może stać się trująca, jeśli zostanie przyjęta w odpowiednio dużej ilości. Nawet woda może być dla nas toksyczna, jeśli wypijemy jej za dużo w krótkim czasie.

Człowiek a naturalne związki chemiczne

Często sądzimy, że skoro coś jest "naturalne", to na pewno jest zdrowe. Ale natura też produkuje trucizny. Na przykład wiele roślin wytwarza

toksyczne substancje jako mechanizm obronny przed roślinożercami. Czy to oznacza, że powinniśmy unikać wszystkiego, co jest naturalne? Oczywiście, że nie. Chodzi o to, aby zrozumieć, że sama „naturalność” nie jest gwarantem bezpieczeństwa.

Tym samym nie wszystko, co zostało stworzone przez człowieka, jest z definicji szkodliwe. Wielu z nas korzysta z leków, kosmetyków, środków czystości czy żywności przetworzonej, które zawierają różne związki chemiczne. Kluczem jest zrozumienie, które z nich są bezpieczne, a które mogą stanowić zagrożenie. Tak więc możesz spokojnie się myć mydłem rano i wieczorem oraz po zrobieniu kupy – Twoi bliscy będą Ci za to wdzięczni.

Związki chemiczne a nasze zdrowie

Nie da się ukryć, że wiele związków chemicznych, które wprowadziliśmy do naszego środowiska, może mieć negatywny wpływ na zdrowie ludzi. Pestycydy, konserwanty, barwniki, plastyfikatory – to tylko niektóre z nich. Wiele z tych substancji może działać jako endokrynnie substancje zakłócające, co oznacza, że mogą wpływać na nasz układ hormonalny nawet w bardzo małych dawkach.

Jest również wiele związków chemicznych, które mogą gromadzić się w organizmie przez lata, prowadząc do poważnych problemów zdrowotnych w przyszłości. Dlatego ważne jest, aby być świadomym tego, jakie substancje znajdują się w produktach, których używamy każdego dnia i starać się minimalizować narażenie na potencjalnie szkodliwe związki.

Z drugiej strony, wiele związków chemicznych odgrywa ważną rolę w nowoczesnej medycynie, pomagając w leczeniu różnych chorób i poprawiając jakość życia wielu ludzi. Wiele z nich jest stosunkowo nowych i zostało stworzonych specjalnie w celu osiągnięcia określonych korzyści terapeutycznych.

Warto więc pamiętać, że choć otaczający nas świat jest pełen różnych związków chemicznych, nie wszystkie one są dla nas złe. Istotne jest zrozumienie, które z nich są bezpieczne, a których warto unikać, a także podejmowanie świadomych decyzji dotyczących produktów i substancji, z którymi mamy do czynienia na co dzień.

Zmieniający się klimat. Kiedy lato postanowiło zostać na stałe

Pamiętasz te chwile z dzieciństwa, kiedy wyczekiwałeś lata, marząc o słonecznych dniach, które pozwolą Ci cały dzień bawić się na dworze? Lato było magiczne, pełne przygód i beztroski. Jednak z upływem lat, wraz z naszymi zmieniającymi się obserwacjami dotyczącymi klimatu, te piękne, słoneczne dni stały się nieco bardziej... gorące?

Niewątpliwie zauważyłeś, że obecnie lata stały się bardziej upalne, a fale ciepła, które dawniej były rzadkością, stały się normą. Długotrwałe susze, pożary lasów, przegrzewające się miasta – wszystko to stało się częścią naszej nowej rzeczywistości.

Co stoi za globalnym ociepleniem?

Nie jest tajemnicą, że nasza planeta się ociepla w zastraszającym tempie. Zjawisko to jest powszechnie znane jako globalne ocieplenie. Jego główną przyczyną jest wzrost stężenia gazów cieplarnianych w atmosferze – głównie dwutlenku węgla, ale także metanu i podtlenku azotu. Te gazy zatrzymują ciepło w atmosferze, prowadząc do stopniowego ocieplenia klimatu.

Działalność człowieka, taka jak spalanie paliw kopalnych, wylesianie i intensywna produkcja zwierzęca, przyczynia się do zwiększenia ilości tych gazów. A im więcej ciepła gromadzi się w atmosferze, tym bardziej nasilają się ekstremalne zjawiska pogodowe.

Jak zmieniający się klimat wpływa na nasze życie?

Ocieplenie klimatu nie oznacza tylko cieplejszych dni w lecie. To złożone zjawisko ma wiele konsekwencji, które wpływają na nasze codzienne życie. Przede wszystkim rosnące temperatury prowadzą do topnienia lodowców i wzrostu poziomu mórz i oceanów. To z kolei prowadzi do powodzi w niektórych miejscach i suszy w innych.

Wiele regionów na świecie doświadcza coraz bardziej ekstremalnych warunków pogodowych, od huraganów po długotrwałe susze. W efekcie rolnictwo staje przed ogromnym wyzwaniem, by dostarczyć wystarczająco dużo żywności dla rosnącej populacji planety.

Zmieniający się klimat wpływa także na zdrowie ludzi. Fale ciepła mogą prowadzić do przegrzewania i zagrażać życiu, zwłaszcza wśród osób starszych i dzieci. Zmieniające się warunki klimatyczne sprzyjają również rozprzestrzenianiu się chorób przenoszonych przez owady, takich jak malaria czy denga. Jest całkiem prawdopodobne, że przez zmiany klimatu kiedyś powstaną nowe gatunki wirusów, które jak mutanty będą chciały nas zmieść z powierzchni Ziemi. W tym stuleciu już raz ledwo uszliśmy z życiem z tego powodu, a to była dopiero pierwsza próba.

Czy możemy coś z tym zrobić?

Odpowiedź brzmi: tak! Chociaż zmieniający się klimat to złożony problem, który wymaga globalnego podejścia, każdy z nas może przyczynić się do jego rozwiązania. Proste działania, takie jak oszczędzanie energii, korzystanie z odnawialnych źródeł energii, sadzenie drzew czy ograniczenie konsumpcji mięsa, mogą mieć realny wpływ na ilość gazów cieplarnianych wprowadzanych do atmosfery.

Na poziomie globalnym potrzebne są również decyzje polityczne, które będą wspierać przechodzenie na czystsze źródła energii, zachęcać do ochrony lasów i promować zrównoważone rolnictwo.

Warto pamiętać, że każdy krok w kierunku ochrony naszego klimatu to krok w stronę zachowania piękna i różnorodności naszej planety dla przyszłych pokoleń. W końcu wszyscy chcemy, by nasze dzieci i wnuki mogły cieszyć się pięknymi, słonecznymi dniami lata, bez obaw o to, co przyniesie jutro.

Góry śmieci. Czy to już najnowsza atrakcja turystyczna?

Jeśli miałbyś wymienić największe góry świata, pewnie pierwsze, które przychodzą Ci na myśl, to Himalaje, Andy czy Alpy. Jednakże w ostatnich latach pojawiły się nowe „góry”, które zyskują na wysokości z każdym dniem. Niestety, nie mówimy tu o cudach natury, ale o gigantycznych wysypiskach śmieci, które rosły i rosły, dopóki nie stały się niemalże nowym krajobrazem niektórych obszarów naszej planety.

Człowiek a kultura wyrzucania

Kiedyś produkty były tworzone z myślą o trwałości. Buty kupowano na kilka lat, meble przekazywano z pokolenia na pokolenie, a naprawa przedmiotów była czymś zupełnie normalnym. W dzisiejszych czasach, w epoce konsumpcjonizmu wiele produktów jest projektowanych tak, by były używane przez krótki okres, a potem zostały zastąpione nowymi. Model „kup, użyj, wyrzuć” stał się, niestety, standardem.

Takie podejście prowadzi do powstawania ogromnych ilości odpadów. Od opakowań po zużyte sprzęty elektroniczne – wiele z tych rzeczy kończy swój żywot na wysypiskach. A „góry śmieci” stają się coraz bardziej widoczne i mają poważne skutki dla środowiska.

Jak te „góry” wpływają na naszą planetę?

Można by pomyśleć, że wysypisko to po prostu miejsce, gdzie składujemy śmieci i zapominamy o nich. Ale nie jest to takie proste. Góry śmieci są miejscem, gdzie dochodzi do procesów rozkładu, wpływających na glebę, powietrze i wodę.

Gdy organiczne odpady rozkładają się, powstają gazy cieplarniane, takie jak metan. Te gazy przyczyniają się do zmian klimatycznych, które obserwujemy dzisiaj. Wysypiska są również źródłem zanieczyszczeń dla wód gruntowych. W miarę przesiekania wód

deszczowych przez sterty odpadów, powstaje tzw. ciecz perkolacyjna – silnie zanieczyszczona woda, która może dostać się do wód gruntowych i zasilić rzeki oraz jeziora.

Poza tym wielkie wysypiska, szczególnie te nieuregulowane, stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi i ptaków mieszkających w ich pobliżu. Problemy zdrowotne mogą wynikać z zanieczyszczenia powietrza, wody, a także bezpośredniego kontaktu z odpadami.

Zmieniając podejście do odpadów

Nie możemy kontynuować drogi „kup, użyj, wyrzuć” bez zastanowienia się nad jej konsekwencjami. Musimy zacząć myśleć inaczej o tym, co robimy z rzeczami, których już nie potrzebujemy.

Recykling to jedno z kluczowych słów, które muszą stać się częścią naszej codzienności. Zamiast wyrzucać stare przedmioty, warto zastanowić się, czy można je przekształcić w coś innego lub czy mogą być one źródłem surowców do produkcji nowych produktów.

Ponadto w wielu miejscach na świecie rozwija się koncepcja gospodarki o obiegu zamkniętym. Pomysł polega na tym, by produkować rzeczy w taki sposób, by po zakończeniu ich życia były w pełni recyklingowane lub kompostowane. Dzięki temu możemy zmniejszyć ilość odpadów trafiających na wysypiska, jednocześnie redukując nasze zapotrzebowanie na nowe surowce.

Ostatecznie jednak najważniejsza jest zmiana naszej mentalności. Musimy zacząć doceniać wartość przedmiotów, z których korzystamy, i zastanowić się dwa razy, zanim coś wyrzucimy. Może warto naprawić zepsuty przedmiot zamiast kupować nowy? A może powinniśmy zastanowić się, czy w ogóle potrzebujemy kolejnego gadżetu czy ubrania?

Każdy z nas ma wpływ na kształt naszej planety. Może się wydawać, że indywidualne działania nie mają znaczenia, jednak jeśli każdy z nas podejmie małe kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości, ich efekt kumulacyjny może być naprawdę potężny. Przede wszystkim pamiętajmy, że góry powinny być piękne i majestatyczne, a nie tworzone z naszych odpadów.

Energia. Kiedy węgiel stał się „czarnym złotem” (i nie chodzi o kawę)

Wyobraź sobie epokę, w której prąd, oświetlenie, ciepło i napęd maszyn to luksus. Początek rewolucji przemysłowej przyniósł wiele zmian w naszym życiu, a jednym z głównych bohaterów tej rewolucji był węgiel. Węgiel stał się paliwem, które napędzało maszyny, produkowało energię, umożliwiało rozwój kolejnictwa, a przede wszystkim przyczynił się do postępu technologicznego i gospodarczego.

Jednak z perspektywy czasu okazało się, że owo „czarne złoto” miało swoją ciemną stronę. Zanim jednak przystąpię do analizy tej mrocznej strony medalu, zastanówmy się, dlaczego węgiel stał się tak popularny.

Era węgla i jego rola w przemyśle

Zastosowanie węgla jako paliwa przemysłowego przyniosło wiele korzyści. Przede wszystkim był tani, łatwo dostępny i miał wysoką wartość energetyczną. Dzięki niemu możliwe było wytworzenie pary wodnej, która stała się siłą napędową dla maszyn parowych. Kolej, fabryki, okręty – wszędzie tam, gdzie potrzebna była energia, węgiel odgrywał kluczową rolę.

Dzięki niemu rozwijały się miasta, powstawały nowe miejsca pracy, a ludzkość zaczęła żyć szybciej i efektywniej bez dopalaczy. Jednak wraz z rosnącą industrializacją i zwiększonym zużyciem węgla, zaczęły się pojawiać pierwsze problemy.

Węgiel a środowisko. Niewidzialny wróg

Podczas gdy węgiel przyczyniał się do rozwoju gospodarczego, miał też wpływ na środowisko. Spalanie węgla prowadzi do emisji dwutlenku węgla, jednego z głównych gazów cieplarnianych. Wpływa

to na efekt cieplarniany, który jest jednym z kluczowych czynników zmian klimatycznych.

Ale to nie wszystko. Spalanie węgla wytwarza również inne zanieczyszczenia, takie jak siarka, która może prowadzić do powstawania kwaśnych deszczów, czy pyły, mające negatywny wpływ na zdrowie ludzi.

W miastach, gdzie spalanie węgla było na porządku dziennym, smog stał się poważnym problemem. Zanieczyszczone powietrze nie tylko wpływało na zdrowie mieszkańców, ale także powodowało szereg problemów środowiskowych, takich jak kwaśne deszcze czy ubytek roślinności.

Czy mamy alternatywę?

Czasy się zmieniają, a my z nimi. Choć węgiel przez wiele lat był nieodłącznym elementem naszego życia, dziś poszukujemy bardziej przyjaznych rozwiązań. Odnawialne źródła energii, takie jak energia słoneczna, wiatrowa czy wodna, zyskują z powodzeniem na popularności. Dzięki nim możemy produkować energię bez negatywnego wpływu na środowisko.

Ponadto technologie związane z przechowywaniem energii, takie jak baterie litowo-jonowe, pozwalają na składowanie energii i jej wykorzystywanie wtedy, gdy jest potrzebna. To otwiera drzwi do bardziej zrównoważonego modelu produkcji i konsumpcji energii.

Choć trudno jest całkowicie zrezygnować z węgla w krótkim czasie, dzięki nowoczesnym technologiom i świadomości ekologicznej kierujemy się w stronę bardziej racjonalnej przyszłości. Węgiel, który przez wiele lat był naszym urojonym „czarnym złotem”, stał się z czasem „czarną śmiercią” i powoli odchodzi na boczny tor, ustępując miejsca bardziej rozsądnym rozwiązaniom.

Zanieczyszczenie powietrza. Kiedy oddychanie stało się sportem ekstremalnym

Dawno, dawno temu, ludzie czerpali radość z wdychania świeżego, czystego powietrza podczas spacerów po lesie czy górach. Dziś, niestety, w wielu miejscach ta prosta przyjemność stała się luksusem. Zanieczyszczenie powietrza stało się jednym z najważniejszych problemów środowiskowych, z którymi musimy się zmierzyć. Sam też byłem ofiarą zanieczyszczenia powietrza na dużą skalę, co zmusiło mnie do ucieczki z dawnego miejsca zamieszkania i znalezienia mieszkania w miejscowości znacznie oddalonej od dotychczasowej. Życie w Rudzie Śląskiej nie było dla mojego zdrowia przyjemnym doświadczeniem. Kiedy musiałem wybrać między zdrowiem i szacunkiem do samego siebie a sentymentem, zdecydowałem uciekać stamtąd bez zwracania sobie głowy czymś takim jak nostalgia.

Zastanawiasz się, co dokładnie mogą Ci zrobić unoszące się w powietrzu cząsteczki? No cóż, jest to trochę bardziej skomplikowane, niż mogłoby się wydawać na pierwszy rzut oka.

Wszechobecne smogowe chmury

Słowo „smog” pochodzi od połączenia angielskich słów „smoke” (dym) i „fog” (mgła). To zjawisko polega na powstawaniu w powietrzu gęstej, szarej mgły, będącej mieszaną zanieczyszczeń atmosferycznych. A skoro mówimy o smogu, warto wspomnieć o dwóch jego głównych typach: smogu fotochemicznym i smogu siarkowym.

Smog fotochemiczny pojawia się przede wszystkim w dużych, zatłoczonych miastach, gdzie ruch uliczny jest intensywny. Głównymi składnikami tego typu zanieczyszczeń są tlenki azotu i lotne związki organiczne, które pod wpływem promieniowania słonecznego tworzą szereg szkodliwych substancji.

Smog siarkowy ma swój początek w emisji do atmosfery dwutlenku siarki, głównie z kominów przemysłowych. Ten typ zanieczyszczenia powietrza jest charakterystyczny dla obszarów o dużym skupisku przemysłu ciężkiego.

Oddychać czy nie oddychać? Oto jest pytanie

Zanieczyszczone powietrze ma bezpośredni wpływ na nasze zdrowie. Oddziałuje na układ oddechowy, krwionośny, a także może powodować problemy z sercem. Ale to nie koniec zagrożeń. Zanieczyszczenie powietrza może również prowadzić do alergii, astmy, a nawet chorób nowotworowych.

Mówi się, że woda to najcenniejszy dar. Ale bez wody da się przeżyć nawet kilka dni. Bez powietrza – zaledwie kilka sekund. I nie trzeba być nurkiem w szambie, aby to wiedzieć.

Można by pomyśleć, że wystarczy zostać w domu, aby uniknąć tych wszystkich zagrożeń. Niestety, to nie do końca prawda. Zanieczyszczenia z zewnątrz mogą przedostać się do wnętrza budynków, a ponadto wiele z naszych codziennych czynności, takich jak gotowanie czy palenie świec, może również wpływać na jakość powietrza w domu.

Poszukiwanie rozwiązań w czystej przestrzeni

Mimo że problem zanieczyszczenia powietrza może wydawać się przytłaczający, wiele krajów i miast podjęło działania w celu poprawy jakości powietrza. Począwszy od wprowadzenia norm emisji dla samochodów, przez inwestycje w zielony transport publiczny, aż po budowę „zielonych” budynków – wszystko po to, abyśmy mogli znów oddychać pełną piersią.

Nie możemy również zapominać o technologii, która odgrywa ważną rolę w walce z zanieczyszczeniem powietrza. Nowoczesne filtry,

systemy wentylacyjne czy technologie oczyszczania powietrza z zanieczyszczeń – to tylko niektóre z narzędzi, które mają na celu poprawę jego jakości.

Na koniec warto pamiętać, że jakość powietrza, którym oddychamy, wpływa na nasze zdrowie, samopoczucie i jakość życia. Dlatego tak ważne jest, abyśmy dbali o jego czystość – nie tylko dla siebie, ale także dla przyszłych pokoleń. Jeśli wszyscy podejmiemy się tego wyzwania, będziemy mogli znów cieszyć się świeżym, czystym powietrzem każdego dnia.

Zmniejszanie się bioróżnorodności. Czy Ziemia stała się nudniejsza?

Kiedyś, na długo przed tym, jak stałeś się mieszkańcem tej planety, Ziemia była miejscem niesamowitej różnorodności. Wszystko, od najmniejszych mikroorganizmów w głębinach oceanów, po majestatyczne drapieżniki biegnące po bezkresnych równinach, było świadectwem niesamowitej mocy ewolucji i nieustannego dążenia życia do adaptacji i rozmnażania w nieskończoność. Niestety, w ciągu ostatnich stuleci zaczęliśmy tracić ten niesamowity skarb, a nasza planeta zaczyna stawać się mniej kolorowa.

Bioróżnorodność. Nasz najcenniejszy skarb

Bioróżnorodność to coś więcej niż tylko piękno przyrody. To niesamowita sieć połączeń, dzięki której ekosystemy naszej planety mogą funkcjonować sprawnie. Każdy organizm, każda roślina, każde zwierzę pełni w tym systemie określoną funkcję. Jeżeli zaczynamy tracić poszczególne elementy tej układanki, cały system zaczyna wariować, staje się mniej stabilny i mniej przewidywalny. W ekologicznym języku nazywamy to odpornością ekosystemu.

Wyobraź sobie orkiestrę, w której każdy instrument odgrywa swoją część w harmonii z innymi. Jeśli zabierzesz jedno skrzypce, cała kompozycja wciąż będzie brzmieć pięknie. Ale jeśli zaczniemy usuwać kolejne instrumenty, muzyka zaczyna tracić swoją głębię i bogactwo. Na koniec pozostanie nam zadowolić się disco polo. Takim disco polo powoli staje się nasz ekosystem.

Inspirujące działania na rzecz bioróżnorodności

Mimo że sytuacja wydaje się przytłaczająca, istnieją ludzie i organizacje na całym świecie, które podejmują niesamowite działania na rzecz ochrony bioróżnorodności. Wielkie projekty ochronne, inicjatywy mające na celu przywrócenie degradowanych ekosystemów

czy edukacyjne programy dla młodych ludzi – to tylko kilka z wielu form aktywności ludzkiej zmierzającej ku naprawie wyrządzonych szkód.

Przykładowo niektórych częściach świata inżynierowie i biolodzy pracują razem nad tworzeniem „zielonych mostów” dla zwierząt, które muszą przekroczyć ruchliwe autostrady w poszukiwaniu pożywienia lub partnera. Dzięki temu zwierzęta te nie są narażone na śmierć pod kołami samochodów i mogą swobodnie wędrować.

Inne inicjatywy koncentrują się na ochronie konkretnych gatunków. Na przykład w niektórych regionach Afryki, gdzie dużym problemem jest kłusownictwo, lokalne społeczności tworzą „straże antykłusownicze”, które chronią zagrożone gatunki, takie jak słonie czy nosorożce, przed śmiercią w wyniku nielegalnych polowań.

Ważne jest, abyśmy wszyscy zdawali sobie sprawę z wartości bioróżnorodności i z tego, jak dużo tracimy, kiedy pozwalamy jej zanikać. Nasza planeta jest niesamowitym miejscem pełnym życia, kolorów i dźwięków. Każdy z nas może mieć wkład w jej ochronę – nawet małe gesty, takie jak sadzenie drzew czy ograniczanie użycia plastiku, mają znaczenie.

Chociaż wyzwania są ogromne, jest także wiele powodów do optymizmu. Wspólnie możemy stworzyć przyszłość, w której bioróżnorodność będzie nadal odgrywać kluczową rolę w naszym życiu, a Ziemia będzie miejscem pełnym kolorów, dźwięków i cudów natury. Tak więc gdy następnym razem zobaczysz jeża, który Ci wyskoczył przed rower – nie rozjeżdżaj go. Zatrzymaj się i pomóż mu przejść w bezpieczne miejsce. On będzie Ci wdzięczny i będzie żył dalej, tworząc ekosystem, a Ty ocalisz swoją oponę przed przedziurawieniem kolcami.

Jak naprawić to, co zepsuliśmy? Małe kroki w kierunku wielkiej zmiany

Przeszliśmy długą drogę w tej książce, zastanawiając się nad tym, jak ludzkość wpłynęła na naszą planetę. Były momenty smutne, zabawne, a czasem nawet przerażające. Ale teraz, kiedy mamy pełniejszy obraz sytuacji, naturalnie nasuwa się pytanie: co możemy zrobić, aby naprawić popełnione błędy? W tym rozdziale skupimy się na małych krokach, które każdy z nas może podjąć, aby wprowadzić wielkie zmiany.

Zaczynamy od siebie

Zmiana na świecie zaczyna się od nas samych. Zamiast czekać na wielkie ruchy i decyzje polityczne, zastanówmy się, co możemy zrobić na co dzień. Nie patrz na innych, szukając wymówki typu: „Ja tu segreguję, a sąsiad nie – to po co mam to robić?”. Ty nie srasz pod siebie na środku dywanu, a sąsiad? Kto wie?

Zmniejszaj, używaj ponownie, recyklinguj

Te trzy słowa stanowią podstawę odpowiedzialnej postawy wobec środowiska. Zamiast wyrzucać, zastanówmy się, czy nie możemy danego przedmiotu użyć ponownie lub przekształcić go w coś nowego.

Eko-transport

Wybierajmy rower, komunikację miejską lub chodzenie pieszo zamiast samochodu. Jeśli musisz jeździć samochodem, zastanów się nad wspólną jazdą z innymi lub wyborem bardziej ekologicznego pojazdu.

Eko-jedzenie

Kupujmy lokalnie, wybierajmy produkty ekologiczne, ograniczajmy spożywanie mięsa. Małe zmiany w naszej diecie mogą przynieść ogromne korzyści dla planety.

Wspierajmy odpowiedzialne przedsiębiorstwa

Kupując produkty, głosujemy naszym portfelem. Wspierając firmy, które dbają o środowisko, wysyłamy sygnał rynkowi, że ekologiczna odpowiedzialność jest ważna.

Badaj i wybieraj

Zanim dokonasz zakupu, zastanów się, kto stoi za danym produktem. Czy firma działa w sposób zrównoważony? Czy dba o pracowników? Czy jej działalność nie szkodzi środowisku?

Wspieraj lokalnie

Lokalne przedsiębiorstwa często mają mniejszy ślad węglowy, ponieważ nie muszą transportować swoich produktów na duże odległości. Kupując od nich, wspierasz lokalną gospodarkę i dbasz o planetę.

Edukuj innych

Wiedza jest siłą. Im więcej ludzi będzie świadomych problemów środowiskowych, tym większa szansa na to, że razem wprowadzimy pozytywne zmiany.

Rozmawiaj

Nie bój się poruszać trudnych tematów przy rodzinnych obiadach czy spotkaniach ze znajomymi. Dziel się tym, czego się dowiedziałeś i inspiruj innych do działania.

Zachęcaj do działania

Pomysły na różne ekoakcje, warsztaty czy spotkania edukacyjne są świetnym sposobem na rozpowszechnianie wiedzy i mobilizowanie społeczności do działania.

Zmieniajmy nawyki, zmieniajmy świat

Może się wydawać, że nasze indywidualne działania niewiele znaczą wobec globalnych wyzwań. Ale pamiętajmy, że każda wielka zmiana zaczyna się od pojedynczej osoby, pojedynczego kroku.

Nie odkładaj na później

Jeśli zastanawiasz się nad zmianą nawyku czy podjęciem nowej inicjatywy, zrób to teraz. Każdy dzień jest okazją do wprowadzenia pozytywnych zmian.

Bądź przykładem

Działając w sposób odpowiedzialny, inspirujesz innych do podobnych działań. Pokaż, że dbanie o planetę nie tylko jest ważne, ale też może być satysfakcjonujące i przyjemne. Ja na przykład to robię, wydając e-booka, którego właśnie czytasz.

Choć ludzkość popełniła wiele błędów w stosunku do naszej planety, mamy też niesamowitą zdolność do adaptacji i zmian. Działając razem, krok po kroku, możemy naprawić to, co zepsuliśmy. W końcu, jak mawia przysłowie: „Kropla drąży skałę nie siłą, lecz częstotliwością padania”. Zacznijmy więc od małych kroków w kierunku wielkiej zmiany!

Na zakończenie – postanowienie autora

W trakcie podróży przez strony tej książki przyglądaliśmy się wspólnie wielu aspektom ludzkiej działalności, które oddziałują na naszą planetę. Zdaję sobie sprawę, że nie wystarczy tylko mówić o zmianie – trzeba działać. Dlatego też, w duchu tego, o czym dyskutowaliśmy, **postanowilem, że ta książka zostanie wydana wyłącznie w wersji elektronicznej.**

Wycinanie drzew w celu produkcji papieru to jedno z głównych zagrożeń dla lasów, które stanowią płuca naszej planety. Każde drzewo to nie tylko tlen, ale też dom dla wielu gatunków i część większego, skomplikowanego ekosystemu. Chociaż technologia e-booków nie jest pozbawiona wpływu na środowisko, to jednak jej ślad węglowy jest znacznie mniejszy niż ten powstający w procesie produkcji tradycyjnych książek.

Dlatego wydanie tej książki w formie elektronicznej to mój mały gest w stronę dbania o naszą planetę. To wyraz mojego postanowienia, by czynić świadome wybory, które zmniejszają nasz negatywny wpływ na Ziemię.

Dziękuję, że byłeś ze mną w tej podróży. Mam nadzieję, że to, co przeczytałeś, będzie dla Ciebie inspiracją do podjęcia małych i wielkich działań na rzecz naszej wspólnej planety.

Niech ta książka będzie przypomnieniem, że każdy wybór ma znaczenie, a małe kroki prowadzą do wielkich zmian.

Podziękowania

Na zakończenie tej książki nie mogłem pominąć chwili, aby wyrazić swoją głęboką wdzięczność wobec tych, którzy odegrali istotną rolę w mojej przygodzie autorskiej. Tworzenie tego e-booka było fascynującym doświadczeniem, które nie byłoby możliwe bez inspiracji ze strony kilku niezwykłych osób.

Katarzyna i Tomasz Krzan – to dzięki Wam zaraziłem się e-bookami i poznałem tajniki ich powstawania.

Krzysztof Spadło – dzięki Tobie nauczyłem się, że proces pisania to nie tylko przygoda, ale także ogrom pracy, której zwykły czytelnik nie widzi.

Sebastian Górecki – za wieloletnią motywację w dziedzinie rozwoju contentu.

O autorze

Marcin Kamyk Kamiński. Od kilkunastu lat prowadzi bloga **marcinkaminski.pl** – pasjonat szukający nowych wrażeń. Dzięki nonkonformistycznemu podejściu do świata potrafi odkrywać nowe sposoby na życie i czerpać radość nawet z najzwyklejszych rzeczy pokazanych w inny sposób.

Kieruje się mottem: „Żyj i zmieniaj życie innych na lepsze”.

Prywatnie – fan jazdy w dziwne miejsca na rowerze elektrycznym (szwenduro), piwa kraftowego i muzyki z komputerów ośmiobitowych.

